

Titel:	Sundhedsrettigheder for børn i asylsystemet og børn uden lovligt ophold i Danmark
Forfattergruppe:	Hilde Hylland Uhlving, Anna Haugaard, Alexandra Kruse, Maren Rytter, Ayesha Kadir, Gitte Hestehaven Juridisk konsulent: Eva Ersbøll, Institut for Menneskerettigheder
Fagligt ansvarlige DPS-udvalg:	Udvalg for Global Børnesundhed og Udvalg for Socialpædiatri
Tovholders navn og mail:	Hilde Hylland Uhlving e-mail: hilde.hylland@gmail.com

Sundhedsrettigheder for børn i asylsystemet og børn uden lovligt ophold i Danmark

Indholdsfortegnelse

INDHOLDSFORTEGNELSE	1
RESUME	1
BAGGRUND	2
FREMANGSMÅDE	2
FLOW CHART	4
VANRØGT, SOCIALE PROBLEMER OG UNDERRETNING	4
LOVMÆSSIGT GRUNDLAG	5
MONITORERING	7
REFERENCER	8
INTERESSEKONFLIKTER	8
APPENDIKS	8

Resume

- Ifølge internationale konventioner og tilhørende dansk lov og vejledninger, har børn af asylansøgere og børn uden lovligt ophold i Danmark ret til samme behandling som børn med fast ophold i Danmark. I praksis er der dog barrierer, der kan medføre at denne ret er svær at udleve i praksis.
- Behandlingsbehovet vil ofte være af akut karakter, og således omfattet af retten til gratis behandling. Det er et lægeligt skøn, om en behandling opfattes som akut.
- Såfremt det ikke vurderes rimeligt at henvise patient til behandling i hjemlandet, kan regionen bevilge gratis behandling ud over det akutte.
- Forebyggende undersøgelser og opfølgende kontroller dækkes ellers af Udlændingestyrelsen, efter ansøgning om kaution
 - For asylansøgerbørn ansøger Røde Kors eller anden indkvarteringsoperatør kaution
 - For børn uden lovligt ophold bør afdelingen forsøge at ansøge om kaution – dette kræver forældres samtykke, da udlændingeloven stiller krav om kendskab til de

pågældendes opholdsted. Det er tvivlsomt om en ansøgning vil blive godkendt, hvis barnets/familiens opholdssted ikke kendes

- Børneundersøgelser og vaccinationer af børn uden lovligt ophold foretages i dag af klinikker for udokumenterede migranter – *i mangel af bedre*
- Ved sprogbarrierer skal der som udgangspunkt bruges professionel tolk. Børn under 18 år må ikke bruges som tolke, ud over i akutte og livstruende tilfælde

Baggrund

- Børn i asylsystemet og børn uden lovligt ophold er sårbare grupper med særlig behov for beskyttelse, og de udgør en sundhedsmæssig risikogruppe.
- Asylbørn omfatter både børn, hvis familie har søgt asyl, og uledsagede flygtningbørn.
- Børn uden lovligt ophold er en heterogen gruppe børn fra lande i og udenfor EU, og omfatter fx børn af afviste asylansøgere, børn hvis visa er udløbet, børn som opholder sig kortere eller længere tid i Danmark på vej til et andet land.
- Børn uden lovligt ophold i Danmark udgør en særlig sårbar gruppe, hvis mulighed for at behandling ud over det akutte, bl.a. er begrænset af at de ikke er tilknyttet en praktiserende læge.
- Der hersker usikkerhed om børnenes sundhedsrettigheder både blandt sundhedspersonale, støtteorganisationer og forældre. Danmark er et af de lande i Europa, hvor lovgivningen og praksis er uklar med hensyn til sikring af børnenes sundhedsrettigheder.

Fremgangsmåde

Ifølge Udlændingestyrelsens retningslinjer for bevilling af sundhedsmæssige ydelser til asylansøgerbørn og børn med ulovligt ophold i Danmark, er asylansøgerbørn og børn uden lovligt ophold berettiget til samme vederlagsfri sundhedsbehandling og forebyggende sundhedstilbud som herboende børn. I praksis er der følgende muligheder:

- A) Børn med akutte lidelser skal behandles, uagtet deres opholdsstatus. Der er den behandlende læges vurdering, hvorvidt en behandling kan karakteriseres som akut. Udgifter til behandling dækkes af regionen.

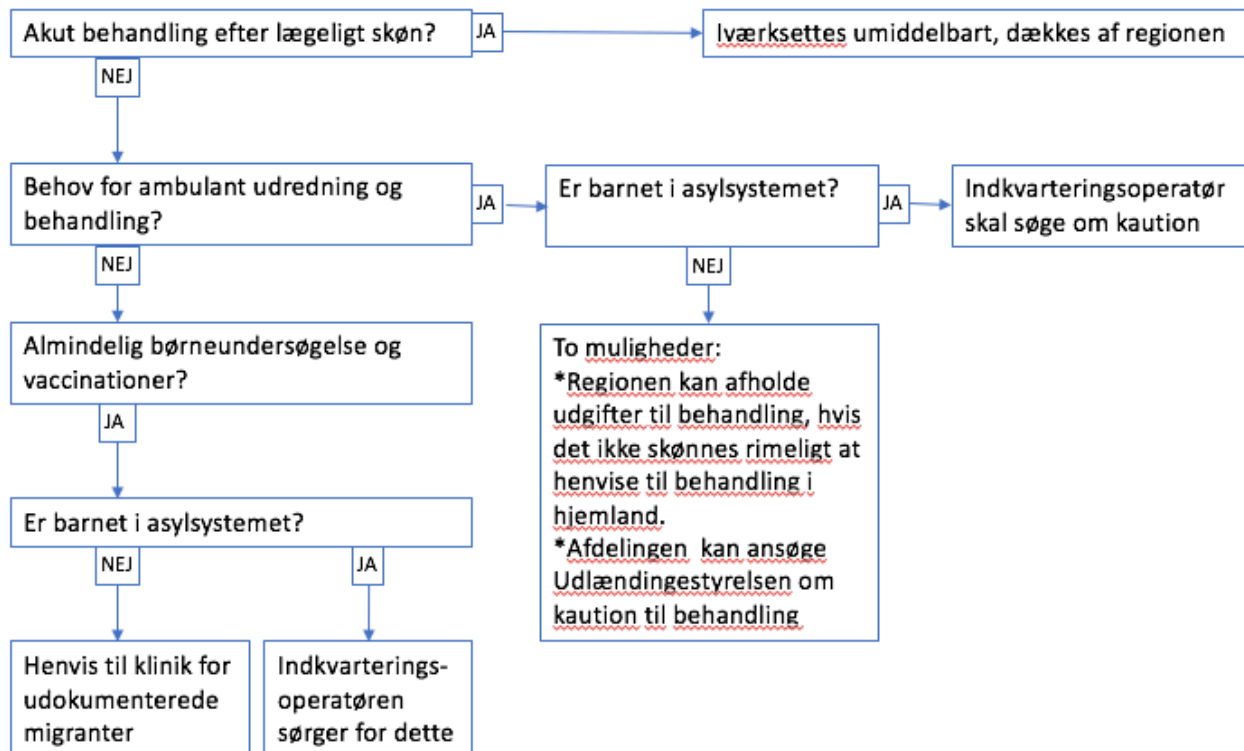
- B) Ikke-akut og ambulat behandling af børn i asylsystemet iværksættes efter indhentet kaution fra Udlændingestyrelsen, som skal dække udgifterne. Røde Kors (eller anden indkvarteringsoperatør) er ansvarlig for at indhente kautionen.
- C) Til børn uden lovligt ophold kan regionen yde nødvendig ikke-akut og ambulat sygehusbehandling, når der efter omstændighederne ikke skønnes rimeligt at henvise barnet.
- D) Udgifter til ikke-akut og ambulat behandling af børn uden lovligt ophold kan også dækkes af Udlændingestyrelsen, efter indhæntet kaution. Afdelingen bør forsøge at indhente kaution, men dette indebærer at myndighederne gøres opmærksom på familiens ophold i Danmark, og kræver derfor forældrenes samtykke. Det er tvivlsomt om kaution vil blive bevilget, hvis familiens opholdsadresse ikke er kendt. Vi ikke kender eksempler på at denne arbejdsgang har været benyttet i praksis.
- E) Forebyggende børneundersøgelser, vaccinationer og anden primær sundhedshjælp varetages for børn i asylsystemet af indkvarteringsoperatøren ved læger og sygeplejersker ansat på asylcentre.
- F) Der er ingen offentlig instans, der forestår forebyggende børneundersøgelser og vaccination af børn uden lovligt ophold i Danmark. Disse patienter kan p.t. henvises til Røde Kors' klinikker for udokumenterede migranter.

Klinikkernes adresser og åbningstider:

- a. København: Reventlowsgade 10, 1651 Kbh V
mandag, onsdag og torsdag kl. 17-20
 - b. Århus: Ryesgade 1, 2 sal, 8000 Århus
mandag og torsdag kl. 17-20
 - c. For spørgsmål kan projektleder Vibeke Lenskjold kontaktes på vilen@rodekors.dk eller 3171 6164
- G) For faglige spørgsmål og yderligere råd og vejledning kan man kontakte de indvandrermedicinske klinikker på Odense og Hvidovre Hospital, som har ekspertise i immigrantsundhed. Klinikernes kontaktinfo: Odense: 65 41 32 51. Hvidovre: 38 62 13 82

Flow chart

Vanrøgt, sociale problemer og underretning

Hvis man som sundhedsfaglig får mistanke om omsorgssvigt eller bekymring for et barns udvikling og trivsel, skal de sociale myndigheder kontaktes, ligesom man ville gøre med andre børn.

Kommunenes generelle tilsynspligt gælder for alle børn, herunder også uregistrerede børn og børn på asylcentre.

Børn og unge i asylsystemet opholder sig lovligt i Danmark, mens deres sag behandles. De er dermed omfattet af serviceloven og har ret til sociale foranstaltninger efter deres behov.

Udlændingeloven går imidlertid forud for serviceloven, og herefter er de omfattet af Udlændingestyrelsens forsørgelsespligt.

Hvis et barn har behov for støtteforanstaltninger, herunder evt. anbringelse uden for hjemmet, skal Udlændingestyrelsen godkende og afholde udgifterne hertil. Når der er indhentet tilsagn om afholdelse af udgifter til støtteforanstaltninger, afgør kommunens børn- og ungeudvalg, hvilke støtteforanstaltninger der skal iværksættes, herunder om et barn skal anbringes uden for hjemmet.

En indkvarteringsoperatør og Udlændingestyrelsen kan bede kommunen om at foretage en faglig vurdering for at afklare, hvilken slags hjælp der bør iværksættes.

I akutte situationer kan kommunen handle straks og efterfølgende hurtigst muligt indhente betalingstilsagn fra Udlændingestyrelsen.

Børn og unge, som ikke har lovligt ophold her i landet, er ikke omfattet af serviceloven. De hører som udgangspunkt under lovgivningen på udlændingeområdet, men kommunen har også tilsynspligt over for uregistrerede børn og unge. Hvis en kommune finder, at et uregistreret barn eller ung har behov for støtteforanstaltninger, skal den vurdere, om dette behov kan dækkes i regi af udlændingemyndighederne, eller om kommunen, evt. dens børn- og ungeudvalg, skal iværksætte hjælpeforanstaltningerne.

I sådanne sager iværksætter kommunens hjælpeforanstaltningerne ifølge servicelovens principper, nødretlige principper og FN's Børnekonvention.

Lovmæssigt grundlag

Internationale konventioner som Danmark har tiltrådt

- **FNs børnekonvention, Art. 24:** ”Staten anerkender barnets ret til at nyde den højest opnåelige sundhedstilstand, adgang til at få sygdomsbehandling og genoprettelse af helbredet” og skal ”..sikre, at intet barn fratages sin ret til adgang til at opnå sådan en behandling og pleje”
- Jf. Børnekomitéen skal retten være opnåelig for alle børn på statens territorium, uanset migrationsstatus
- **FNs konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, Art 12:** ”Staten anerkender ethvert menneskes ret til at nyde den højest opnåelige fysiske og psykiske sundhed. Der skal træffes foranstaltninger for at mindske antallet af dødfødsler og dødelighed for småbørn og for at fremme barnets sunde udvikling.”

- Generel kommentar nr. 14 (pkt. 34): ”den lige adgang til sundhed må ikke begrænses for nogen, herunder bl.a. asylansøgere og illegale immigranter”

Sundhedsloven

- § 7, stk. 1. **Personer, der har bopæl her i landet**, har ret til lovens ydelser.
- Stk. 2. Ved bopæl forstås tilmelding til Folkeregisteret.
- § 80, stk. 1. **Regionsrådet yder akut behandling til personer, som ikke har bopæl her i landet, men som midlertidigt opholder sig i regionen**
- Stk. 2. Herudover yder regionsrådet behandling til sådanne personer, når det under de foreliggende omstændigheder **ikke skønnes rimeligt at henvise dem til behandling i hjemlandet eller de ikke tåler at blive flyttet til et sygehus der.**

Sygehusbekendtgørelsens § 5

- Stk.1. Personer, der ikke har bopæl her i landet, har ret til akut sygehusbehandling m.v. i opholdsregionen i tilfælde af ulykke, pludseligt opstået sygdom og fødsel eller forværring af kronisk sygdom m.v.
- Stk. 2. Regionsrådet yder (..) sygehusbehandling m.v., når det (..) ikke skønnes rimeligt at henvise personen til behandling i hjemlandet, eller personen ikke tåler at blive flyttet til et sygehus der.
- Stk. 3 og 4. For behandling efter stk. 2 kan regionsrådet opkræve betaling, men også undlade det, hvis det efter omstændighederne skønnes rimeligt.

Udlændingelovens § 42 a

- Stk.1. En udlænding, der opholder sig her i landet og indgiver ansøgning om opholdstilladelse (..) får udgifterne til underhold og nødvendige sundhedsmæssige ydelser dækket af Udlændingestyrelsen
- Stk. 2. Har en udlænding (..) ikke ret til at opholde sig her i landet, får udlændingen udgifterne til underhold og nødvendige sundhedsmæssige ydelser dækket af Udlændingestyrelsen
- Stk. 2 gælder ikke (..) hvis udlændingens opholdssted ikke kendes.
- For voksne asylansøgere dækker Udlændingestyrelsen udgiften til sundhedsbehandling, hvis der er tale om nødvendig behandling, som er uopsættelig eller smertelindrende

Udlændingestyrelsens Retningslinjer for bevilling af sundhedsmæssige ydelser til asylansøgerbørn og børn med ulovligt ophold i Danmark, 2015

- Asylansøgerbørn og børn med ulovligt ophold er berettiget til samme vederlagsfri sundhedsbehandling og forebyggende sundhedstilbud som herboende børn
- Indkvarteringsoperatøren (i.e. Røde Kors) skal søge kaution hos Udlændingestyrelsen til ikke-akut behandling for asylansøgerbørn
- Udlændingestyrelsen skal kautionere, men en række behandlinger kan umiddelbart iværksættes af det sundhedsfaglige personale hos indkvarteringsoperatøren (Røde Kors eller kommunen)

Ankestyrelsens principafgørelser:

- 53-17 om hjemmel til at træffe afgørelse om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke for personer uden lovligt ophold i Danmark
- 54-17 om hjemmel til at træffe afgørelse om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke for personer med processuelt ophold i Danmark

Monitorering

Der er fortsat væsentlige juridiske gråzoner på området, og erfaringsmæssigt er det forskelligt fra hospital til hospital, fra afdeling til afdeling, og mellem forskellige kommuner, i hvilken grad børnenes rettigheder sikres i praksis.

Dansk Pædiatrisk Selskab mener, at alle børn bør sikres lige adgang til forebyggelse og behandling af akutte og kronisk sygdomme, og til sundhedsfremmende foranstaltninger – ikke kun efter loven, men i praksis.

DPSs Udvalg for Global Børnesundhed søger at klarlægge, hvordan dette fungerer i praksis. Opstår der usikkerhed om børns ret til behandling, eller ved eksempler på, at børns behandling er blevet hindret eller besværliggjort af administrative eller juridiske problemer, vil vi gerne høre om sagen, for at kunne dokumentere disse problemer.

Skriv til globalboernesundhed@gmail.com

Referencer

Børnekonventionen FN - Bekendtgørelse af FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder (* 1) <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=60837>

Udlændingestyrelsen. *Retningslinjer for bevilling af sundhedsmæssige ydelser til asylansøgerbørn og børn med ulovligt ophold i Danmark*. 2015

Ankestyrelsens principafgørelse 54-17:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=192369>

Ankestyrelsens principafgørelse 54-

17:<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=192370>

Uregistrerede migranternes sundhedsrettigheder. Rapport fra Institut for Menneskerettigheder 2016.

<https://menneskeret.dk/udgivelser/uregistreredes-migranternes-sundhedsrettigheder>

Social- og Indenrigsministeriet: *Meddelelse om servicelovens anvendelsesområde i forhold til asylansøgere og udlændinge uden lovligt ophold*, af 1. juli 2016. Kan findes på:

<http://sm.dk/media/15694/brev-til-kommunerne-meddelelse-om-servicelovens-anvendelsesomraade-i-forhold-til-asylansoegere-og-udlaendinge-uden-lovligt-ophold.pdf>

Anders Hjern, Liv Stubbe Østergaard: *Migrant Children in Europe: Entitlements to Health Care*, Rapport af MOCHA consortium, European Commission.

http://www.childhealthservicemodels.eu/wp-content/uploads/2015/09/20160831_Deliverable-D3-D7.1_Migrant-children-in-Europe.pdf

Interessekonflikter

Ingen

Appendiks

Institut for menneskerettigheders rapport om uregistrerede migranternes sundhedsrettigheder:

http://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/dokumenter/udgivelser/ligebehandling_2016/migranter_2016.pdf

<http://ugeskriftet.dk/debat/snubletraade-i-sundhedsvaesenet-flygtningeboern>

Udlændingestyrelsen. Retningslinjer for bevilling af sundhedsmæssige ydelser til asylansøgerbørn og børn med ulovligt ophold i Danmark. 2015.